

Referat fra bispemøde i Roskilde
Den 26. – 29. april 2021

Til stede:

Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift
Biskop Peter Fischer-Møller, Roskilde Stift, mødeleder
Biskop Peter Birch, Helsingør Stift
Biskop Marianne Gaarden, Lolland-Falsters Stift
Biskop Tine Lindhardt, Fyens Stift
Biskop Henning Toft Bro, Aalborg Stift
Biskop Henrik Wigh-Poulsen, Aarhus Stift
Biskop Henrik Stubkjær, Viborg Stift
Biskop Elob Westergaard, Ribe Stift
Biskop Marianne Christiansen, Haderslev Stift
Biskop Paneeraq Siegstad Munk, Grønlands Stift
Biskop Jógvan Friðriksson, Færøernes Stift.

Referent: stiftskontorchef Helle Ostenfeld

Stiftskontorcheferne deltog i punkterne 2 – 7.

Professor MSO Peter Lodberg holdt oplæg om tilsyn og ledelse.

Lektor emeritus Carsten Bach-Nielsen, religionshistoriker og leder af Center for Samtidsreligion

Henrik Reintoft-Christensen samt lektor Kirstine Helboe Johansen holdt oplæg om ritualer i historisk og samtidig kontekst.

Ad 1. Supplering af emneliste

Henrik Stubkjær foreslog, at stifterne indgår i et samarbejde om en fælles video-julekalender, som den Viborg Stift udgav i julen 2020. Her besøgte man kirker i Viborg Stift.

Idéen er, at man i julekalenderen 2021 skal besøge to kirker i hvert stift. Stifternes kommunikationsmedarbejdere skal inddrages i projektet, og det forventes, at det vil koste 10.000 kroner per stift. Det tænkes finansieret af det bindende stiftsbidrag.

Vi vil bringe forslaget videre til stiftsrådene.

Ad 2. Drøftelse af oplæg om lokal økonomi og beslutning om det videre arbejde

Lene Møller Krabbesmark, stiftskontorchef i Lolland-Falsters Stift, fremlagde oplægget, der har sit udspring fra stiftsanalysen, hvor det blev gjort gældende, at der i relation til den lokale økonomi er en manglende sammenhæng mellem viden i stiftsadministrationerne om menighedsrådenes løn og regnskab. Derfor foreslås det i oplægget, at der etableres et samarbejde mellem de stiftscentre, hvor relevante kompetencer allerede findes, Folkekirkens Administrative Fællesskab, Stifternes Løncenter for Menighedsråd og eventuelt Præsteløncenteret.

De første opgaver, der ønskes omfattet af samarbejdet, omhandler løn og regnskab, men flere kan komme til.

Vi drøftede oplægget, og besluttede at støtte det videre arbejde, der i første omgang vil bestå i at få inddraget interessenter og udarbejdet det nødvendige styringsgrundlag.

Ad 3. Beslutning om det videre arbejde vedrørende den digitale arbejdsplads, DAP

Kontakt: Henning Toft Bro

Vi drøftede den af Henning Toft Bro fremlagte rapport fra styregruppen, der er resultat af et kortlægningsarbejde, "Rammebeskrivelser for fremtidens intranet".

Vi fandt det vigtigt, at det er stifterne, der kommer til at optræde som ansvarlige for DAP, at dele af intranettet kan tilgås af eksterne, og at der er kommunikationsfaglig inddragelse i arbejdet.

Det ønskes, at drøftelser om DAP skal ses i sammenhæng med den øvrige drøftelse af folkekirken kommunikation, der er fastsat til den 7. juni 2021, men beslutning om det videre arbejde kan ikke afvente denne dato.

Biskopperne tilsluttede sig indstillingen om ansøgning til omprioriteringspuljen til 2022, 23 og 24 på 1,5 mio. kr., og at projektet i første omgang forankres i Aalborg Stift. Der udestår drøftelser og beslutninger om projektets videre udvikling.

Ad 4. Afrapportering fra arbejdsgruppen om præstefordeling

Kontakt: Elof Westergaard

Elof Westergaard redegjorde for det hidtidige arbejde og påpegede, at uanset hvordan det gøres, vil der være tale om politiske valg. F.eks. skal der tages hensyn til den demografiske udvikling, hvor befolkningen flytter mod de store byer. Samtidig skal vi være kirke i hele landet.

Det voksende behov for pastoral aflastning af provstestillingerne samt provstiers og stifters forskellige ligningsgrundlag vil også blive inddraget i overvejelserne.

Til inspiration har arbejdsgruppen talt med direktør Morten Mandøe, Kommunernes Landsforening, Søren Abildgaard, formand for Landsforeningen af Menighedsråd, Per Bucholdt Andreassen, formand for Præsteforeningen og Annette Brounbjerg Bennedsgaard, formand for Provsteforeningen.

Marianne Gaarden oplyste, at det er konstateret, at der kun i meget begrænset omfang er tale om et faldende medlemstal inden for folkekirken. Det er derimod medlemsprocenten, der er faldende på grund af stigende tilflytning af borgere uden kristen baggrund.

Der er meget stor forskel på, hvordan de forskellige, traditionelle kriterier får indflydelse på fordelingen af præstestillinger i de forskellige stifter.

Ad 5. Afrapportering af arbejdsgruppen om klima og bæredygtighed

Kontakt: Peter Fischer-Møller

Peter Fischer-Møller fremlagde rapporten, der er udarbejdet i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd, Provsteforeningen og Kirkeministeriet.

Nyt i forhold til tidligere er, at deltagerne har formuleret nogle fælles mål, der kan stå som pejlemærker for alle i folkekirken.

Arbejdet tænkes organiseret som et stiftssamarbejde, der vil bestå af en lille kerneorganisation, der kan inddrage en bredere faggruppe. Samarbejdet er tilrettelagt som et faseopdelt programforløb i et fire-årigt perspektiv. Programmet vil blive udviklet i takt med, at der indsamles viden og høstes erfaringer.

Første skridt vil være at nedsætte en projektgruppe, der skal kortlægge muligheder og potentialer for den grønne omstilling af folkekirken, vejlede, motivere og engagere folkekirken interessenter til at bidrage til omstillingen samt følge op på og dokumentere indsats og resultater.

Projektgruppen skal referere til en styregruppe, der skal bestå af repræsentanter for biskopperne, Provsteforeningen, Landsforeningen af Menighedsråd og Kirkeministeriet.

Biskopperne tilsluttede sig planen for det videre arbejde.

Ad 6. Drøftelse af folkekirken som begravelsesmyndighed (og kontakt til bedemændene?)

Kontakt: Elof Westergaard

Vi drøftede vigtigheden af, at vi som folkekirke tager vores ansvar alvorligt, hvad angår at være begravelsesmyndighed og forvalte de fleste af landets kirkegårde.

Det er oplyst, at bedemændene har problemer med at få oplyst, om den afdøde er medlem af folkekirken, hvilket kan være en væsentlig oplysning, når bedemænd møder de pårørende. Det er derfor vigtigt, at det er muligt, at man kan få kontakt til begravelsesmyndigheden alle ugens dage.

Ad 7. Afrapportering fra liturgiprojektet

Kontakt: Tine Lindhardt, Marianne Christiansen og Elof Westergaard

Tine Lindhardt, Marianne Christiansen og Elof Westergaard orienterede om status på processen. Postkassen beregnet til indsendelse af forslag fra enkeltpersoner som opsamling på lokale drøftelser blev lukket den 26. marts 2021. Der er indsendt mere end 300 bidrag.

Bidrag, hvor bidragsyderne har givet tilsagn til offentliggørelse, får alle mulighed for at læse på www.Folkekirken.dk, men alle bidrag vil naturligvis blive læst af arbejdsgruppen. Der vil blive fremlagt konkrete forslag til det videre arbejde på næste bispemøde, og derefter vil der blive afholdt konference den 13. november, hvor forslagene kan drøftes inden biskoppernes endelige beslutning januar 2022. Konferencen vil blive afviklet såvel fysisk som digitalt for at sikre, at så mange som muligt kan deltage. Ordet blev givet rundt til os alle om forventninger, og hvad der ligger hver enkelt på sinde i forbindelse med liturgidrøftelserne.

Ad. 8. Nyt fra Færøerne og Grønland

Kontakt: Paneeraq Siegstad Munk og Jógvan Friðriksson

Paneeraq Siegstad Munk orienterede om, at i forhold til corona er Grønland sluppet heldigt idet, det kun har været nødvendigt at lukke samfundet ned i påsken sidste år. Siden har der været begrænsning på, at man højst må være 100 personer i kirken, og den 18. april i år blev denne restriktion lempet yderligere. Det har dog ikke været muligt at samle præsterne siden sidste forår, så der er behov for snart at mødes.

Når Paneeraq Siegstad Munk er tilbage i Grønland, vil hun gerne mødes med den nye kirkeminister og det nye kirkeudvalg. Der er udfordringer med at besætte præstestillinger i yderdistrikterne. Paneeraq Siegstad Munk ser frem til, at bispevielsen kan blive gennemført.

Jógvan Friðriksson oplyste, at det går stabilt på Færøerne. Økonomien er god, der er ingen problemer med rekruttering af præster, og der er netop ansat endnu en kvindelig præst.

Jógvan Friðriksson har en forventning om, at der om 10 år vil være lige så mange kvinder som mænd i præsteembederne på Færøerne.

Når tingene går så godt, skal man være ekstra opmærksom, for at der ikke er noget, der løber skævt, uden at man har bemærket det.

Jógvan Friðriksson blev kåret som årets offentlige leder på Færøerne i 2020. Det handler ikke om at gå i takt, men om, at kirken skal være det rum, hvor alle meninger og holdninger kan eksistere i fælles forståelse og gensidig respekt.

Ad 9. Folkekirkenes medfinansiering af bibeloversættelse

Kontakt: Marianne Gaarden

Peter Skov-Jakobsen oplyste, at organiseringen af oversættelse af Bibelen er en opgave, som Det Danske Bibelselskab påtager sig.

Det bør undersøges, hvordan fremtidige oversættelser kan medfinansieres af folkekirken.

Marianne Gaarden og Peter Skov-Jakobsen retter en henvendelse til Bibelselskabet for at få et overblik over økonomien i et oversættelsesprojekt for derefter at undersøge en eventuel medfinansiering ved folkekirken.

Ved bispemødet i januar 2022 forelægges resultatet af undersøgelserne for bispemødet.

Ad. 10. Drøftelse af ny uddannelse til præst

Kontakt: Henrik Wigh-Poulsen

Henrik Wigh-Poulsen oplyste, at første møde i følgegruppen har været afholdt, og at der nu er ca. 285 ansøgere til den nye uddannelse.

Næste skridt er at udarbejde indstilling til ministeren. Der arbejdes ihærdigt på at få udarbejdet forslag til individuelle studieforløb i samarbejde med universiteterne. Når Kirkeministeriet har godkendt uddannelsesforløbene, skal kandidaterne søge optagelse på universiteterne.

Vi finder det glædeligt, at der vises så stor interesse for den nye mulighed - gennem efteruddannelse - at få tilladelse til at søge præsteembede i folkekirken.

Ad 11. Drøftelse af projektbeskrivelse og rapport om Folkekirke og Forsvar

Kontakt: Peter Skov-Jakobsen

Hærprovst Thomas Hansen Beck har fremsendt et forslag til, hvordan folkekirken kan bidrage med initiativer på veteranområdet og være med til at igangsætte mindre initiativer på lokalt plan ved at inddrage værnspæsterne.

Formålet med den nye organisation "Folkekirke og Forsvar" vil være at styrke folkekirkens arbejde for krigsveteraner samt at skabe et tættere samarbejde mellem værnspæstetjenesten, sognepræster, beredskabspræster korshærs- og gadepræster osv. med frivillige veteranorganisationer, KFUM Soldatermission, kommunernes veterankoordinatorer og andre medspillere på området.

Peter Skov-Jakobsen bedes indhente et votum fra værnspæsteværkerne vedrørende dette forslag og sammen med hærprovsten, flyverprovsten og orlogsprovsten fremlægge et forslag, der eventuelt kan finansieres gennem Den Folkekirkelige Udviklingsfond.

I forbindelse med bispemødet i januar 2022 fremlægger værnspæsteværkerne forslaget for bispemødet.

Ad 12. Orientering fra FUV

Kontakt: Elof Westergaard

Der er iværksat evaluering af Ny Præst. Vi ønsker også at få en evaluering fra stiftskontorerne om, hvad det har betydet og bidraget med at have fået uddannelseskonsulenterne ind i stiftsadministrationerne.

Elof Westergaard oplyste, at den første bog i befolkningsundersøgelsen 'Religiøsitet og forholdet til folkekirken' snart er på trapperne.

Elof Westergaard orienterede om ansøgning til omprioriteringspuljen til Kirkestatistik.

Elof Westergaard oplyste, at bestyrelsen havde drøftet, om det, på grund af corona var hensigtsmæssigt at ændre på perioden for udpegning til bestyrelsen således, at de nuværende bestyrelsesmedlemmer bevarede deres plads i bestyrelsen frem til udgangen af 2021.

Vi støttede forslaget om, at Elof Westergaard og Peter Fischer-Møller bevarer deres mandat året ud, og udpegning af nyt medlem udsættes til oktobermødet.

Af. 13. Indstilling vedrørende arrest- og fængselspræster

Kontakt: Henrik Stubkjær

Henrik Stubkjær fremlagde forslag om, at der oprettes to funktioner som koordinerende fængselspræster, én i Østdanmark og én i Vestdanmark. Vi stiller os positivt til forslaget, men ønsker at det inddrages i præstefordelings-arbejdsgruppens arbejde.

Ad 14. Orientering om bemanning af det folkekirkelige beredskab i de enkelte regioner

Kontakt Peter Fischer-Møller

Vi har med interesse læst rapporterne og ønsker at drøfte beredskabets arbejde og udvikling med den koordinerende ledende beredskabspræst ved bispemødet i januar 2022.

Ad. 15. Oprettelse af fælles underside om funktionspræsterne til alle stifters hjemmeside

Kontakt: Peter Skov-Jakobsen

Peter Skov-Jakobsen foreslog, at der oprettes en fælles underside, der kan tilvælges at knyttes til alle stifters hjemmesider for at have et samlet sted, hvor der findes beskrivelser af de forskellige typer funktioner, som præster varetager.

Vi vil bede kommunikationsmedarbejdere udarbejde et konkret oplæg.

Ad. 16. Rapport fra udvalgene

Tine Lindhardt og Elof Westergaard orienterede om, at Fællesudvalget for Kristendomsundervisning ikke har kunnet mødes fysisk i det foregående år. Det er et vigtigt område, og der er behov for at bevare opmærksomheden på det.

Peter Fischer-Møller orienterede fra Paraplyprojektet under arbejdsgruppen vedrørende præsters psykiske arbejdsmiljø. Der er allerede høstet mange gode erfaringer i pilotprojekterne, og projektets afslutning er udsat et år pga. Corona. Der er kommet et nyt delprojekt til, der har fokus på psykiske belastninger hos præster, der har været 10 eller flere år i embedet.

Henrik Stubkjær oplyste, at der fortsat er et enkelt udestående i aftalen om lønpolitik for præster idet, det fortsat ikke er afgjort, om placering af Løngruppe 2 ligger inden for ledelsesretten eller forhandlingsretten. Dette spørgsmål er henvist til Medarbejder- og Kompetencestyrelsen.

Marianne Gaarden oplyste fra Folkekirkens Netværk for mennesker med særlig behov. I arbejdet med og for mennesker med særlige behov har det vist sig, at de korte gudstjenester (grundet corona-restriktioner) har været en stor fordel. Der er et ønske om at afsætte ressourcer til at fortsætte med korte gudstjenester for denne gruppe.

Hvert fjerde år skal netværket ifølge det af biskopperne formulerede kommissorium afholde en konference. Det bliver i 2023 med temaet: Retten til religiøs praksis og åndelig omsorg for mennesker med særlige behov. Konferencen er lagt ind i FUV's rammebudget, med det kan blive aktuelt at ansøge stiftsrådene om økonomisk bistand. Udover den årlige netværksdag i Løgumkloster vil netværket også tilbyde et årligt virtuelt kursus i samarbejde med FUV.

Marianne Gaarden oplyste, at arbejdsgruppen vedrørende differentieret vedligeholdelse af kirker igen er udsendt på grund af corona. Projektet løber fortsat to år, men nu først med start juni 2021. Arkitekt Maj Dalsgaard er ansat på FUV som projektleder.

Henrik Wigh-Poulsen refererede fra udvalget om at skabe attraktive præsteembeder og forbedre rekrutteringen til disse embeder i folkekirken, hvor biskopperne arbejder sammen med Landsforeningen af Menighedsråd, Præsteforeningen og Kirkeministeriet. Der er udfærdiget en fælles projektansøgning, der er sendt ind. Der ønskes ansat en projektmedarbejder.

Peter Fischer-Møller oplyste, at vedrørende Himmelske Dage i Roskilde i 2022, har lokalkomiteen drøftet, om Folkekirkens Nødhjælp kan fejre deres 100 års jubilæum samtidig, og det er besluttet, at dette godt kan lade sig gøre under forudsætning af, at alle møder er åbne møder.

Paneeraq Siegstad Munk oplyste, at bispevielse i Grønland til sommer afhænger af, om alle er vaccineret mod corona. Det er derfor fortsat uvist, hvornår bispevielsen kan finde sted.

Ad 17. Siden sidst

Marianne Christiansen oplyste, at der i Haderslev Stift har været gennemført et projekt sammen med FUV om betydningen af digitale skærme i kirken. Rapport om projektet er næsten klar til udgivelse. Marianne Christiansen har sammen med organist og sognepræst arbejdet på overvejelser om en obligatorisk folkekirkelig efteruddannelse for organister. Vestervig Kirkemusikskole har udgivet en rapport om samme emne.

Tine Lindhardt orienterede om nyt fra budgetfølgegruppen.

Peter Skov-Jakobsen orienterede om samtaler Folkekirken mellemkirkelige Råd har med den romersk-katolske kirke. Ved disse samtaler, ligesom ved samtaler med sine nordiske kolleger, har corona været et gennemgående tema og udveksling af erfaringer har været tankevækkende.

Henning Toft Bro orienterede om status for Sjælesorg på Nettet, hvor man har fået en betydelig stigning i antallet af henvendelser. Man er i færd med at ansætte frivillige til at hjælpe med at løse opgaven. Der er lavet en podcast, der specifikt omhandler Sjælesorg på Nettet.

Henrik Wigh-Poulsen oplyste, at han har iværksat et projekt for at undersøge, hvilke følgespørgsmål, der opstår, når der er gennemført pastoratsændringer.

Vedrørende forslag til resultatmål 2022 ønsker biskopperne en dialog om resultatmålene og deres indhold, herunder afrapporteringer af mål. Der blev nedsat en arbejdsgruppe til at se nærmere på sagen.

Ad. 18. Kalender:

Bispevielse i Grønland udsendt til sommeren 2021

Festgudstjeneste i Helsingør, formentlig i juni 2021

Bispemøde den 26.-29. oktober 2021 på Fyn

Bispevielse i Aalborg den 12. december 2021

Bispemøde den 3.-6. januar 2022 i København

Bispemøde den 26.-29. april 2022 i Ribe

Bispemøde den 25.-28. oktober 2022 i Aalborg

Bispemøde den 2.-5. januar 2023 i København

Bispemøde den 17.-20. april 2023 i Aarhus

Bispemøde den 23.-26. oktober 2023 i Viborg

Bispemøde den 2.-5. januar 2024 i København

Bispemøde den 29.-30. april – 1.-2. maj 2024 i Helsingør

Bispemøde den 21.-24. oktober 2024 i Lolland-Falster.

Ad. 19. Eventuelt

Vi ser frem til en drøftelse med Præsteforeningen i løbet af efteråret.